

Prišlo je, kar se je leta pripravljalo

Prvo razdobje vojne med velesilami je zaključeno s podpisom pogodbe o premirju med Francijo in državama osi Berlin-Rim (Nemčijo in Italijo). To razdobje se je končalo s porazom Francije. Razmotrivanja, ki splošno zanimajo duhove ter se vršijo ob tej priliki po časnikih in zasebnih razgovorih, imajo za predmet dogodke v neposredni preteklosti in takšne, ki se bodo vršili ali se vsaj pričakujejo v bližnji bodočnosti. Ob vsakem mejniku razdobja se hoče uveljaviti človeški duh, bodisi s kritiko preteklosti bodisi s prerokovanjem o bodočnosti. S prerokovanjem stopi človek na negotov teren, kjer mu prav lahko in rado izpodrsne. Tako je ob izbruhu in razpletu vojne mnogoteri nastopil z napovedmi razvoja in konca, ki jih je dejanski izid popolnoma demantiral ter tako izpričal, da dotičnik ni ne velik ne mal in sploh noben prerok. Trdnjšo podlago ima pod nogami, kdor stopi na teren kritičnega razmotrivanja o dovršenih dejstvih, njihovih vzrokih in nasledkih.

Ko je vrhovni poveljnik francoskih armad general Weygand bolešno vzdiknil: »Francoske armade so poražene«, se je svet vprašal, zakaj se je to zgodilo, in sicer v primeroma tako kratkem času. Novi predsednik vlade maršal Petain je dal strmečemu in vprašujočemu svetu odgovor, sestavljen s kratko in jasno določnostjo starega vojaka: »Francija je imela premalo naraščaja, premalo orožja in premalo zaveznikov.« S tem so bili izpovedani neposredni razlogi vojaškega poraza Francije. Boriti se je morala proti ogromni številčni premoči z nezadostnimi divizijami, z nedostatnim, deloma zastarelim orožjem in brez zadostne zavezniške pomoči. Anglija je sicer poslala v pomoč nekaj divizij, toda niti polovice tistih divizij, ki jih je Francija morala držati v pripravljenosti na francosko-italijanski meji.

Maršal Petain pa je v svoji veliki odkritosti tudi namignil na nek razlog, ki sega globlje in leži na moralnem področju, in to je uživanjaželjnost in pomanjkanje požrtvovalnosti, ki sta zajeli francoske ljudske množice in osebno mladino po zmagovitem zaključku svetovne vojne v jeseni 1918. S tem je stari maršal, ki je sam veren katoličan, pokazal na rak-rano francoskega narodnega organizma: na materialistično, zgolj materijalno, telesu, uživanju služee življenjsko naziranje ljudskih množic. To naziranje je vcepjalo

mladini od nežne detinske dobe do doraslosti državna francoska šola, ki je bila ne samo brezverna, marveč tudi protiverna in protibožna. Med obtožbami, ki jih je v teku vojne neposredno pred vojaškim porazom dvignil zoper službeno Francijo nadškof v Bordeauxu, monsignor Feltin, in o katerih smo v zadnji številki poročali, se nahaja tudi tale: »Vzdržuje se še vedno javni pouk, ki je oropan vsake krščanske misli. Vzgajamo mladino, ki Kristusa ne pozna. Obenem učimo moralo, ki je brez podlage.«

Šola je bila pozorišče, kjer je izživljalo svoje lažnivo svobodoumje do najvišje stopnje poljubnosti državno učiteljstvo, ki ni bilo nacionalno, marveč po veliki večini socialistično in komunistično. To učiteljstvo je vzgajalo francoske otroke ne samo v popolni brezbriznosti za varstvo domovine, marveč tudi za prepričane antimitariste in dosledne sovražnike obstoječega reda in vsake religije. Ker vlada na Francoskem že dolgo časa veliko pomanjkanje duhovnikov, ni bilo na vasi nobenega činiteља, ki bi bil sposoben in voljan, da bi takšnemu učiteljstvu stopil na prste ter prevzel obrambo velikih verskih in narodnih idealov. Državna prosvetna uprava pa ni imela ne smisla ne volje ne ugleda, da bi se

postavila v bran proti razdirajočemu delu učiteljstva.

Takšna mladina je vzrastla iz državnih šol. Pri vstopu v življenje je sprejela to mladino v svoje območje levičarska politika, ki ji je zadnja leta francosko volilstvo izražalo svoje zaupanje. Levičarske stranke (framasoni, svobodoumne meščanske stranke, socialisti in komunisti) so tvorile večino parlamenta, iz njenih vrst so prihajale francoske vlade, ki so navadno tudi naglo odhajale. Te stranke si niso upale povedati ljudstvu, da bo Francija rešila le skrajna delavnost, napor vseh sil in železna disciplina, ker bo drugače 40 milijonov Francozov podleglo 80 milijonom Nemcev ob katastrofalnem padcu rojstev na Francoskem. Namesto tega so propovedovale in ljudstvu obljubljale kot najvišji življenjski cilj: nasičenost z gnetnimi dobrinami in uživanje življenja, delavcem pa še posebno čim višje plače in čim manj dela. Levičarska večina, ki je vodila Francijo vsa zadnja leta, je propagirala stališče: »Jejmo, pijmo, plešimo, uživajmo življenje!« To se je godilo naprej tudi potem, ko je narodni socializem proglasal načelo: »Nemcem ni treba surovega masla, pač pa kanonov!« Tako je naposled prišlo to, kar se je leta pripravljalo.

Po Jugoslaviji

Dr. Anton Korošec — prosvetni minister

Z ukazom kraljevega namestništva z dne 29. junija je bila sprejeta ostavka prosvetnega ministra Božidarja Maksimoviča. Z istim ukazom je bil postavljen za prosvetnega ministra g. dr. Anton Korošec, predsednik senata. Novo imenovani prosvetni minister je 30. junija ob navzočnosti predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča prisegel, nakar se je odpeljal v prosvetno ministrstvo, kjer ga je pričakoval dosedanji prosvetni minister Boža Maksimovič, od katerega je prevzel posle.

Smernice dr. Koroščeve prosvetne politike

Koj po prevzemu ministrstva je sprejel dr. Korošec zastopnike tiska, katerim je podal izjavo, v kateri je zahteval program prosvetne politike za bližnjo bodočnost. Novi prosvetni minister je rekel, da je prevzel prosvetno ministrstvo v resnem času. Naši državi so sicer

prihranjene vojne grozote, vendar jo dosega jo valovi borbe, v kateri se odloča usoda sveta. Danes gre za vse kulturne in moralne vrednote človečanstva in celo za najvišje človeške dobrine: vero, družino, domovino. Zato moramo biti pripravljeni, da se uspešno upremo vsem morebitnostim, ki bi utegnile nastopiti v vrtincu dogodkov.

Prosveta je temelj zdrave državne politike. Prosvetljeno ljudstvo hodi po varni poti bodočnosti. Prizadevati si moramo, da bomo dali našemu narodu najboljše prosveto, ki bo odgovarjala sedanjim razmeram na svetu ter pogojem in potrebam današnjega družabnega reda in napredka.

Na mladini sloni bodočnost države in naroda. Vsa naša pozornost se mora obrniti njeni narodni in moralni vzgoji. To so osnovne smernice naše prosvetne politike. Varovali, negovali in razvijali bomo jezikovne in narodne tradicije Srbov, Hrvatov in Slovencev, sve-

50.000 dolarjev za »sinjega leoparda«. Neki zbiralec metuljev v Zedinjenih državah je razpisal nagrado 50.000 dolarjev za tistega, ki bi mu priskrbel največjega metulja na svetu. To je žival, ki živi na nekem otoku Malajskega otočja v Tihem oceanu in ki meri z razpetimi krili pol metra. Domačini pravijo o teh metuljih, da so duše pokojnikov, ki strašijo po gozdovih. Imenujejo jih »sinje leopard«. Gotovo ne bo lahko spraviti to nagrado v žep, kajti do danes ni uspelo še nobenemu belokozcu, da bi takšnega metulja sploh videl.

Dolna brez sonca. Njujork ni samo mesto, temveč je tudi država v okviru Zedinjenih držav. Njujork je velik in širok. Če stopiš v njegovo provinco, ne vidiš nobenih

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

»Klavs ga je pomilostil?«
»Klavs je dovolil, da ga jaz zamenim...«
Te besede je izgovorila tako ravnodušno, kakor da bi šlo za zamenjavo pri kaki igri.
Fedor in Peter sta jo prestrašena pogledala.
»Nataša!« je vzdiknil Fedor. »Ti...«
»Da, Fedor!« ga je prekinila ona. »Jaz bom umrla namesto očeta.«

»Draga sestra!« je zaihtel Peter. »To ni mogoče! Ti ne smeš umreti!«

Nataša se je obema nasmehnila. Nato se je obrnila k Fedorju in mu ljubeznivo rekla:

»Fedor, nisva imela duhovnika, da bi blagoslovil najino zakonsko zvezo, toda poroka krvi je več vredna ko navadna.«

V zatvoru je zavladala tišina. Trije obsojenci so se objeli. Preživljali so trenutke, ki so popolnoma združili njihove duše.

Pričakovali so jutranji svet. Pripravljeni so bili. Vzvišenost krščanskega upanja jim je vlivala moč.

26

Čez nekaj trenutkov jih bo objela tema, ker bo sveča vsak čas dogorela. Vedeli so, da se bodo okrog njih plazili strahovi, a niso se jih bali.

Sedli so na klop. Nataša je bila v sredini. Pogovarjali so se.

Sveča je že ugašala. Plamen je še nekajkrat poskočil, potem pa je zavladala v prostoru tema.

Fedor je objel svojo ženo in njeno glavo nagnil na svojo ramo.

»Moja draga žena!« je šepetal.

»Moj dragi mož!« je ona ljubeznivo odvrnila.

V tihi temi sta njuni srci mirno utripali, daleč od muk, katere jima je nalagalo življenje.

16.

Po usmrtitvi treh talcev je minulo teden dni. V vasi je vladal mir in red. Prebivalci so bili še bolj tihi ko prej. Sveža gomila na pokopališču, ki je pokrivala tri mlade žrtve, jih je težila. Zavedali so se, da so te žrtve rešile vas uničenja. Hvaležni so jim bili. Iz njihovih src so se dvigale k Bogu tihe molitve za njihov dušni blagor.

Pri Andrejevih je vladala tišina, kakor da ne bi bilo žive duše pri hiši. Aleksej in Karina sta ko senci hodila po dvorišču in hiši. Glasne besede ni bilo slišati iz njunih ust. Med dnevom sta molče opravljala najnujnejše posla. Na večer sta zavila proti pokopališču. Vsa sključena sta